

VOKIETIJOS L. B. VALDYBOS

INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Bankkonto Nr. 58/17978 Deutsche Bank Weinheim / Bergstr.

Nr. 11/12 (372/373) Kalėdos

Šis leidinys leidžiamas rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, ma-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

MŪSŲ PRIGIMTIES IR VERTINGO GYVENIMO ŠVENTĖ

Kalėdos - kasmet pasikartojanti šventė. Jau beveik 2000 metų švenčia jas krikščionys - pusė žmonijos. Kitai pusei jos irgi nesvetimos savo prasme. Kuo jos taip žmogiškai prasmingos? Kodėl Kalėdų neatsisako net įvairūs religiniai, socialiniai reformininkai? Net vokiečių Wehrmacht'as įplanuodavo į savo strategijas švento vakaro tylą ir eglutę.

Daug kartų keitėsi valstybinės sienos - Kalėdos nesikeitė. Keitėsi tautinių gyvenimų apraiškos - Kalėdos išliko. Įvesta naujovinių modernių švenčių - senosios Kalėdos nebuvo jų išstumtos. Kuo tad jos taip reikšmingos?

Jau ankstyvosios istorijos tekmeje atrandama kalėdiškų apraiškų. An-tai Oriento kultūrose - Indijoje, Babilone, Egipte - kai kurie dievai būdavo į ž m o g i n a m i, kad jais tikintys žmonės galėtų identi-fikuotis. Nuo žmonijos pradžios religinis žmogaus natūros komponentas, netilpdamas vien žmogiškoje prigimtyje (prote, valioje, jausmuose), jieško sau atitinkančios tikrovės, esančios virš žmogiškos prigim-ties. O toji žmogaus religiniam poreikiui būtina tikrovė, kaip patir-tis rodo, yra ne materijoje, ne kasdienoje, net ne žmogaus gyvybinėje sieloje ir net ne jo protingoje dvasioje, o virš jų visų - dievuose ar Dievuje. Kadangi religinis žmogaus poreikis arba dvasinis instink-tas yra virš žmogaus natūros, tai jis tegali būti tik iš dieviškosios tikrovės. Šis religinis žmogaus komponentas, būdamas savyje dieviškai dinamiškas, nepraleidžia progos reaguoti į dieviškosios tikrovės bal-są iš aukščiau. Nusileidžiant Dievui iš savo tikrovės į žmogaus re-liginę prigimtį, o žmonijai galint ir norint Jį priimti, štai ir su-sidaro bendro susitikimo kontaktinė vieta - Kalėdos.

Šį kiek painų išvedžiojimą galima paryškinti įprastu vaizdu. Žmogaus natūroje yra tam tikras "radijo imtuvas", įmontuotas ne gimdytojų, o Dievo. Tas imtuvas gali priimti "kosmines bangas" iš kito - dieviškojo pasaulio. Kalėdos yra toji kontaktinė vieta, kurioje dieviškoji tikro-vė - pats Dievas - susitiko religiškai pajėgų žmogų. Kai susitinka du geri pažįstami, o ypač giminės, gyveną toli vienas nuo kito ir dar il-gokai nesimatę, tada jie švenčia savo susitikimą. Panašios susitiktū-vės yra Kalėdos! Jos yra žmogaus natūrai labai s a v o s šventės. Kalėdose žmogus gali rasti progos pasijusti savo dvasios gelmėse esan-tis Dievo giminaitis. Žinoma, tam j i s p a t s turi įjungti savo "kosminį-dievišką imtuvą". Antikinės kultūros dar prieš Kėdas susida-rė sau šventes, kad žmogaus natūroj esanti dieviškoji jėga turėtų pro-gos kontaktotis su savo šaltiniu, visokiais dievų vardais vadinamu Dievu.

Kalėdos svarbios ir dar kitu atžvilgiu. Jų autorius Jėzus, užaugęs ir mokydamas žmones, vertino visas gyvenimo smulkmenas, kurias žmonės "darydavo" nuoširdžiai, savo pilnu sugebėjimu, tiesmukai, iš meilės. Jėzaus Evangelioj sušvito deimančiukais ir atgailaujančios Magdalenos ašaros, ir Mortos virtuvės kepsniai, ir Marijos kvėpalai, išlieti ant Jėzaus plaukų, ir šalto vandens stiklas, paduotas ištroškusiam, ir senutės menkavertis variokas, paaukotas prie stambiųjų aukų, ir puskvaišė paklydusi avis. Šiandieniniai laikraštininkai tokių smulkmenų nedėtų net į bulvarinės spaudos skiltis dėl jų menkumo. Jėzus gi - daugybės menkų žmonių džiaugsmui - tokias iš meilės menkmenas įvertino kaip nesunaikinamą turtą danguje.

Garbinga ir kilnu švęsti Kalėdas. Jos - mūsų prigimties ir vertingo gyvenimo šventė!

L i n k s m ū š v e n č i ū !

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA sveikina Vokietijos LB Tarybos narius, savo įgaliotinius prie Federal.Vokietijos kraštų vyriausybių, apylinkių vadovus, vargo mokyklų mokytojas, visus LB narius ir kitus INFORMACIJŲ skaitytojus bei jų šeimas K a l ė d ū š v e n č i ū i r N a u j ū j ū M e t ū p r o g a ir nuoširdžiai linki asmeninės laimės ir sėkmės, stiprinant lietuvišką solidarumą.

D e m o n s t r a c i j a B o n n o j e

š.m. gruodžio 10 organizavo Žmogaus teisių draugija, sutelkusi tam tikslui 25 organizacijas. Lietuviai joje dalyvavo aktyviai. Vienas pagrindinių kalbėtojų mitinge buvo iš JAV-bių iškviestas Tomas Venclova. Po mitingo toje pačioje aikštėje ekumenines pamaldas laikė tėvas dr. Konstantinas Gulbinas kartu su latviu kun.Klavinsu ir dar vienu dvasiškiu.

Autobusas su 27 demonstrantais iš Romuvos į Bonną atvyko 12 valandą. Jie atsivežė 10 plakatų ir mūsų trispalvę. Pasistiprinę atsigabentais užkandžiais, smulkiam lietučiui dulkiant, visi nuėjo į organizatorių nurodytą ir gausios policijos saugomą vietą po Šiaurės tiltu per Reiną. Čia prie jų prisijungė keletas Bonnės ir kitų Nrdrh.-Westfalijos lietuvių ir ką tik iš Čikagos atskridęs Tomas Venclova. 13 val. visa demonstrantų masė, susidedanti iš daugelio tautybių, su plakatais ir vėliavomis pajudėjo Bonnės centro linkui. Vienas vokiečių laikraštis priskaičiavo 1000 demonstrantų, kiti - 2000, o radijas ir kita spauda kalbėjo apie keletą tūkstančių.

Po valandos žygio V.Vokietijos sostinės gatvėmis pasiekta mitingo vieta - Turgaus aikštė (Marktplatz), kur buvo įrengta kalbėtojų tribūna ir didžiulė palapinė. Joje buvo galima gauti ir karštos žirniinės, ir įvairios literatūros bei atiduoti savo auką Žmogaus teisių draugijai paremti. Palapinė buvo pastatyta prieš tris dienas apie 110-čiai bado streiko dalyvių. Bado streikas buvo vykdomas prie Sov.Sąjungos, Vokiečių demokratinės respublikos ir Rumunijos ambasadų.

M i t i n g a pradėjo Žmogaus teisių draugijos pirmininkas prof.Hellmuth Nitsche. Jis smerkė R.Vokietijos vykdomą prekybą žmonėmis. Kreipdamasis į Vak.Vokietijos vyriausybę, jis tarė: "Mokėkite, jei pinigai yra vienintelis argumentas, kurį įstengia suprasti komunistai". Esą mokama po 10.000 DM už kiekvieną į V.Vokietiją išleidžiamą asmenį. Perskaitytas Bundestago pirmininko dr.K.Carstens pareiškimas. Anot jo, reikia padėti žmonėms, vedantiems beginklę kovą už žmogaus teises. CDU pirmininko dr.Kohl vardu kalbėjo Bundestago narys Olaf von Wrangel, už FDP - MdB Rolf Merker, už CSU - MdB dr.R.Jaeger, už SPD - jų frakci-

Bundestage atstovas.

Žymusis rusų disidentas Vladimiras Bukovskis kalbėjo rusiškai. Kiekvienas jo kalbos sakiny buvo išverčiamas vokiškai. Aptardamas dabartinę Sov.Sąjungos padėtį jis nurodė, kad daug Stalino laikais išvežtų ukrainiečių, lietuvių ir gruzinų dar ir šiandien neleidžiami grįžti namo. Suimti žymesnieji Helsinkio grupės nariai. "Kur tie, kurie Vietnamo karo metu taip uoliai smerkė daromas neteisybes, kai dabar vietnamiečiai kenčia nuo dar didesnių neteisybių?", klausė kalbėtojas. Kvietė boikotuoti 1980 Olimpiadą Maskvoje, kad ten olimpinė ugnis nebūtų panaudota žmogaus teisių pažeidimams pridengti taip, kaip ją 1936 naudojo naciai Berlyne. Bukovskis pakartotinai minėjo Pabaltijį ir lietuvius.

Po Afrikos (Gvinėja) ir Lenkijos atstovų lietuviškai kalbėjo Tomas Venclova. Kiekvieną jo sakinį į vokiečių kalbą vertė stud.Kęst.Ivinskis. Tomas Venclova pareiškė: "Kalbu kaip Lietuvos Helsinkio grupės atstovas. Tą grupę šiandien sudaro šeši žmonės. Du iš jų - Viktoras Petkus ir Balys Gajauskas - už savo humanišką ir teisėtą veiklą nuteisti dešimčiai metų kalėjimo ir penkeriems metams ištrėmimo. Jų vardus pasaulis mini šalia Jurijaus Orlovo, Aleksandro Ginzburgo, Anatolijaus Ščaranskio vardų. Man didelė garbė atstovauti tokiems žmonėms.

Kalbu taip pat savo tėvynės Lietuvos, netgi trijų Baltijos valstybių - Lietuvos, Latvijos ir Estijos - vardu. Sios nedidelės valstybės 1940 Stalino ir Hitlerio susitarimu buvo jėga inkorporuotos į Tarybų Sąjungą. Jau trisdešimt aštuonerius metus pasaulis jas yra gerokai primiršęs. Tačiau nepaisant izoliacijos, ilgamečių nelaimių ir nuostolių, visos trys šalys tebėra gyvos ir nuolat primena pasauliui apie savo pasiryžimą siekti savo neatimamų teisių. Lietuvos padėtis man yra geriausiai žinoma, be to, ir Lietuvos žmogaus teisių sąjūdis yra turbūt stipriausias. Todėl apsiribosiu Lietuva, tačiau beveik visa, ką pasakysiu, dera ir kitoms Baltijos valstybėms.

Žmogaus teisių deklaracija Lietuvoje dar niekada nebuvo vykdoma. Stalino epochoje - taip pat, kaip ir Hitlerio okupacijos metais - Lietuvoje viešpatavo totalitarinis teroras, kuriam istorijoje nedaug terasime lygių. Pagal turimus nepilnus ir apytikrius duomenis, vienas Lietuvos gyventojas iš kiekvienų šešių žuvo per represijas, kalėjo Gulago archipelage ar buvo prievarta ištrėmtas iš savo krašto. Retas atsparumas ir atkaklumas padėjo lietuviams išlikti ir išsaugoti savo kultūros branduolį. Užsienio turistams šių dienų Lietuva, ypač palyginus su kitomis tarybinėmis respublikomis, atrodo gana europiška, netgi daugiau ar mažiau klestinti šalis. Lietuviai to pasiekė milžiniškomis pastangomis. Tačiau užsienio turistas, negyvendamas su tarybiniais pasū, negali peržengti tylos barjero ir suvokti tikrosios žmonių padėties. Anapus to barjero tebėra beteisiškumas ir baimė, kasdieniniai persekiojimai ir ideologinis diktatas nuo lopšio ligi mirties, Masinis staliniško tipo teroras šiandien nepraktikuojamas, bet smulkmeniška prievarta lydi žmogų kiekviename žingsnyje - o beto, nėra garantijų, kad masinis teroras vieną gražią dieną neatgims. Veidmainystė apsemia visas informacijos priemones, visas ar beveik visas knygas, visus viešus pobūvius ir pokalbius. Ir vis dėl to ji pralaužiama. Šiandien žmogaus teisių deklaracija virto idealu, į kurį orientuojasi daugialypis Lietuvos demokratinis sąjūdis. Ir aš manau, kad jos poveikis galų gale nulems Lietuvos ateitį.

Neįmanoma išskaičiuoti žmogaus teisių pažeidimų šiandieninėje Lietuvoje; galima juos nebent klasifikuoti. Pirmiausia tebėra visiškai paneigta tautinio bei valstybinio apsisprendimo teisė, nors iš patyrimo žinau, kad nepriklausomybinės nuotaikos Lietuvoje yra labai stiprios.

- 4 -

Susidaro juridinis paradoksas - vienas iš daugelio paradoksų, būdingų Tarybų Sąjungai: iš konstitucijos nedrįstama išbraukti respublikų atsisakymo teisės, tuo tarpu netgi diskusijos apie šios konstitucijos teisės įvykdymo galimybę baudžiamos ilgais kalėjimo terminais. Lietuvių kalbos teisės daugelyje sričių apribotos, o kultūrinį gyvenimą varžo daugialapsnė ir niekieno nekontroliuojama cenzūra. Nemažai lietuvių gyvena už Lietuvos ribų kitose sovietų respublikose, bet ten jų kultūrinė veikla yra visiškai likviduota. Dauguma lietuvių yra katalikai (tai vienintelė katalikiška TSRS respublika). Valstybė šiurkščiai kišasi į Bažnyčios vidaus gyvenimą, dirbtinai mažina kunigų skaičių ir riboja jų ganytojišką veiklą, drausdama, sakysime, religiškai auklėti vaikus. Neleidžiama švęsti religinių švenčių: žmonės, kurie dėl religinių įsitikinimų per šventes atsisako dirbti, yra persekiojami. Katastrofiškai trūksta religinių tekstų ir kulto reikmenų. Masyvi antireliginė propaganda virto kasdienišku reiškiniu, ir joje verčiami dalyvauti tikintieji, tuo tarpu apie religinę propagandą, žinoma, nėra nė kalbos. Smulkmeniški sąžinės laisvės varžymai, tikinčiųjų diskriminacija darbe ir kasdieniniame gyvenime verčia daugelį žmonių atlikinėti religinius aktus slapta. Visa tai kelia nerimą ir mąstančioms žmonėms iš netikinčiųjų tarpų, nes kova su religija, bažnyčių naikinimas nuostolingas ir pasaulietinei kultūrai; be to, laisvė juk nedaloma - jeigu ji varžoma tikintiesiems, tai tuo pačiu varžoma ir visiems. Šie žmogaus teisių pažeidimai, reikia pasakyti, liečia ne tik katalikus, bet ir visas kitas Lietuvos religines bendruomenes, lygiai kaip ir etninių teisių pažeidimai liečia ne vien lietuvius, bet ir Lietuvos tautinės mažumas.

Individų judėjimo, informacijos laisvės srityje TSRS po Helsinkio neparodė noro ką nors keisti ar gerinti. Lietuviams šios problemos yra gal ypatingai aktualios, nes labai didelė lietuvių tautos dalis gyvena užsienyje. Lietuva tebėra beveik aklina atskirta nuo pasaulio ir ypač nuo lietuvių emigracijos: sakysime, į Lietuvą draudžiama įvežti bet kokias emigracijoje išleistas knygas, net ir visiškai nepolitines.

Šie varžymai yra ne tik nežmoniški; jie yra anachroniški ir galų gale nesėkmingi. Laikui bėgant jie tik stiprina Lietuvos žmonių pasiryžimą reikalauti to, kas pridera kiekvienam žmogui ir tautai mūsų dienų pasaulyje. Lietuva grumiasi įvairiais būdais: pasaulis girdėjo apie monkinio Romo Kalantos susideginimą, apie masinės demonstracijos Kaune ir Vilniuje, apie Lietuvos neoficialią, samizdatinę spaudą, kuri dar ten gausnė ir stipresnė, negu bet kurioje TSRS respublikoje. Daugybė lietuvių kalinama Mordovijos lageriuose, psichiatrinėse ligoninėse ir kitur už neprievertinę tautinę, religinę, žmogaus teisių gynimo veiklą. Jie aukoja gyvenimus už tai, kad ir Lietuvoje būtų vykdoma žmogaus teisių deklaracija. Ir kiekvienas tokių žmonių, pasak Vladimiro Bukovskio, atima iš valdžios viena dušimtaipenkiadešimt milijoninę dalį jos galybės. Tai nėra mažai, nes totalitarinė valdžia tikrai galinga ir pavojinga ne vien savo valdiniam, bet ir visam pasauliui. Ir už vidinį išsilaisvinimą iš jos varžtų visada reikia labai brangiai mokėti.

Bet žmogaus teisių paneigimo politika neturi ateities. Galingą tarybinę biurokratiją ima jauti, kad jos aukso amžius negrįžtamai baigėsi. Ji nebėra nekontroliuojama, nors ją kontroliuoti ryžtasi dar tik maži mirtinai rizikuojančių žmonių būreliai. Ateitis priklauso žmogaus teisių idėjai, kuri šiandien darosi nemažiau patraukli, negu socialinės lygybės idėja. Kaip ir anoji idėja - ir, tikėkimės, giliau ir sėkmingiau - ji pakeis istorijos bėgį."

Venclovai kalbant, už jo ant tribūnos buvo iškelta Lietuvos trispalvė ir ten plevėsavo iki mitingo pabaigos.

Vietnamo atstovas teigė, kad jo tėvynėje dabar viešpatauja baisūs terorai. Prie šio mitingo žymiųjų kalbėtojų reikia priskirti ir kitą sovietų disidentą - Michailą Makarenką. Kroatų atstovas skundėsi, kad Tito Jugoslavijoje paneigiamos žmogaus ir tautų apsisprendimo teisės. Čekoslovakijos atstovas ryškiu komunistinės vyriausybės žmogaus teisių nepaisymo įrodymu laikė 77-ųjų Chartos narių persekiojimą. Kalbėtojų eilę baigė dr. Karl Heinz Nitschke (DDR).

Po ekumeninių pamaldų aikštėje visi romuviečiai nedelsdami leidosi keliuoti į namus. Tomas Venclova pasiliko Bonnoje. Dar tą patį vakarą KONTAKTO redakcijoje, vadovaujamoje buv. žmogaus teisių draugijos pirmininkės ir garbės pirmininkės Kornelijos Gerstenmeier, susitiko trys didieji disidentai: Vladimiras Bukovskis, Michailas Makarenka ir Tomas Venclova. Ta proga pasinaudojo Deutsche Welle radijo atstovas ir įrašė ilgiau kaip valandą trukusį pasikalbėjimą rusiškai, skirtą transliacijai į Sovietų Sąjungą. Tema: ką atneš 1979 Sovietų Sąjungai ir jos disidentams?

Pesimistiškiausias buvo Makarenka. Jis sakė, kad Rusijos žmonės labai įpykę ir nuvargę. Norėdama susidoroti su tomis nuotaikomis, valdžia gali leistis į karines avantūras. Bukovskis manė, kad Maskvą nuo to lemtingo žygio gali sulaikyti dvi priežastys: 1) karas su Kinija gali būti sunkus ir ilgas - ilgesnis negu JAV-bių Vietnamė; 2) sovietų valdžia gali bijoti duoti ginklą žmonėms į rankas. Venclova kalbėjo daugiau apie Lietuvą ir jos padėtį. Bukovskis taip pat vis minėjo Lietuvą, kuri labai populiari dėl ryžtingo priešinosi okupacijai ir drąsaus disidentų reiškimosi. Bukovskis ir Venclova pranašavo, kad disidentinis sąjūdis Sovietų Sąjungoje stiprės. Nors jis reikalauja didelių aukų, bet gali privesti prie teigiamų poslinkių ir visų pareigą jį visais būdais remti.

Sostinės gyventojai ir spauda neparodė didesnio susidomėjimo žmogaus teisių demonstracija ir bado streiku. Didesnį reportažą su nuotrauka paskelbė tik BONNER STADTANZEIGER gruodžio 11 laidoje. Televizija taip pat tik akimirksni terodė mitingą.

--- oOo ---

EUROPOS KRAŠTŲ LB PIRMININKŲ PASITARIMAS

Š.m. lapkričio 24-26 Pasaulio LB Valdybos vykdom. vicepirmininkas Vaclovas Kleiza lankėsi Vokietijoje. Ta proga lapkričio 25 ir 26 Romuvoje įvyko Europos kraštų LB pirmininkų suvažiavimas. Dalyvavo: V. Kleiza, Anglijos LB pirmininkas S. Kasparas, Belgijos - St. Baltus'ienė, Prancūzijos - kun. J. Petrošius, Šveicarijos - dr. A. Kušlys ir Vokietijos - inž. J. Sabas, o taip pat kiti valdybos nariai bei reikalų vedėjas. V. Kleiza pasveikino PLB Valdybos vardu ir nurodė, kad jo lankymosi Europoje tikslas yra painformuoti, ką daro ir ką numato daryti PLB Valdyba artimiausiu laiku ir pasiformuoti, ką veikia Europos kraštų LB ir kokius turi planus ateičiai.

Čikagiškis svečias supažindino pašnekovus su PLB Valdybos sudėtimi, apibūdindamas kiekvieną jos narį. Pabrėžė, kad bus tęsiami buvusios Valdybos darbai ir vykdomi Seimo nutarimai. Svarbiausias darbas - IV PL Jaunimo kongreso suruošimas. Rugsėjo 30 buvo susitikta su VLIKO vadovybe. Lietuvos laisvinimo darbą susitarta dirbti bendrai kaip lygus su lygiu. Patvirtinti White Plains susitarimai, LB ryšiai su Baltaisiais Rūmais labai glaudūs. Jaučiamas trūkumas dokumentacijos žydu klausimu. Ją norima paruošti kartu su Vliku.

V. Kleiza ragino Europos lietuvius ateinančiais metais ruošti Vilniaus universiteto 400 metų sukakties minėjimus. Svarstomas prof. Šilbajorio V PLB Seime Toronte iškelta mintis įkurti kuriame nors JAV-bių univer-

- 6 -

sitete lituanistikos katedrą. Tiriama galimybė suruošti pirmąjį lietuvių kultūros kongresą. Įvairiuose kraštuose gyvenančių tautiečių santykius sustiprintų ir veiklą pagyvintų pasikeitimas menininkais bei kultūrininkais. Visiems labai rūpi Vasario 16 gimnazija ir jos išlaidavimas.

V PLB Seime Toronte buvo iškeltas, bet nespėtas išspręsti Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos ryšio nustatymas su PL Bendruomene. Dabar sudaryta komisija korespondenciniu būdu pravesti PLB Seimo posėdį, pateikiant jo nariams priimti PLB Konstitucijos papildymus dėl PLJS įvedimo į PL Bendruomenę.

Vėliau V. Kleiza atsakinėjo į posėdininkų klausimus. Dėl kelionių į Lietuvą paaiškino, kad santykiavimas su tėvyne aptartas White Plains susitarimuose, kurie dabar vėl patvirtinti. Jei bus reikalas, PLB Valdyba pasisakys ir dėl atskirų kelionių.

Tuo pat metu Romuvoje vyko ir IV PLJ Kongresui ruošti komiteto suvažiavimas, į kurį buvo iš Kanados atvykusios PLJS pirmininkė G. Juozapavičiūtė ir vicepirmininkė Jūra Šeškutė bei A. Vilčinskas iš Anglijos. Kiti dalyviai iš Vokietijos. Pertraukę savo posėdį, ir bendruomenininkai įsijungė į jaunimo pasitarimus. Susipažinę su IV PLJK ruošti komiteto suvažiavimo dalyviais ir problemomis, Europos kraštų LB pirmininkai tęsė savo pasitarimus. PLB Valdybos vykdom. vicepirmininkas V. Kleiza dar atskirai tarėsi su kiekvieno krašto LB pirmininku.

Praeityje, kai bendruomeninė veikla buvo gyvesnė, yra įvykę Europos kraštų LB pirmininkų ir kitų visuomenės veikėjų apie 10 metinių suvažiavimų. Jau keliolika metų tokie suvažiavimai nebešaukiami. V. Kleizos atvykimas į Europą davė progą tą tradiciją atgaivinti. Pasitarimai buvo naudingi. Geriau jiems pasirošus, jie galėtų būti dar naudingesni. Praplėtus dalyvių skaičių, jie galėtų pakeisti kai kam jau pradedančius nusibosti Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimus.

M ũ n c h e n

RATUKO vėdary balius lapkričio 18 Jaunimo kongreso labai pavyko. Už lietuviškus valgius (silkes, mišrainę, šaltieną, grybus, lašiniuočius, vėdarus, žagarėlius), už krupniką, bavarišką alų, o ypač iš loterijos gauta 1.321 DM pelno. Jei palyginsim su Sodo šventės Romuvoje 3.390 DM pelnu, kur dalyvavo keli šimtai žmonių, tai pusšimčio müncheniečių sudėti pinigai yra gera pjūtis.

Pažymėtinas ir jaunimo solidarumas balių ruošiant. Visi buvo pasidalinę darbais, visi ruošė programą. Vieni parengė kvietimus, kiti loteriją, dar kiti supirko gaminius; visos merginos virė ir kepė, kai kas dekoravo, kai kas šokiams muziką sumontavo.

Linksmoj programoj buvo du šaržuoti tautiniai šokiai su 14 šokėjų, Jūrą Barasaitė deklamavo Antaną Gustaitį, Mečys Landas mokė Lietuvos ūkininkus, Diana Hermanienė "socialistiškai tvėrė pasaulį", solo dainavo ne tik Violeta Rakauskaitė, bet ir Eglė Juodvalkytė, duetu - Violeta Hermanaitė su kolega, trio - Alina Grinienė, Milda Landienė ir Rita Pauliukevičiūtė. Visą vakarą dirigento lazdele tvarkė M. Landas.

Nuo neatmenamų laikų müncheniečiai nebuvo rengę šokių ir su nuostaba skaitydavo apie nuolat šokančius šiaurės Vokietijos tautiečius. Bet vėdary baliuje judėjo, krutėjo ir žilaplaukiai, ir džinsininkai lietuviškų melodijų takte Jaunimo kongreso labai. RATUKAS nuoširdžiai dėkoja (neminint pavardžių, kad kas nors nebūtų aplenktas) müncheniečiams ir svečiams iš apylinkių, iš Memmingeno ir Romuvos už Jaunimo kongreso Europoj parėmimą.

M e m m i n g e n

Š.m. lapkričio 25 vietos LB apylinkė išsirinko naują vadovybę. Valdybą dabar sudaro: Kasparas Radzevičius, Antanas Jurgaitis, Birutė Michailovienė ir Marija Januškienė. Controlieriais išrinkti Birutė Girdvai-

nyté-Preising ir Bronius Kalendravičius.

R o m u v a

Š.m. lapkričio 28 Romuvoje lankėsi trys jauni Amnesty International Freiburgo i.Br. skyriaus nariai. Jie teiravosi smulkmesnių žinių apie jų skyriaus pasiimtą globoti medic.studentą Šarūną Žukauską, gim.1950. 1973 jis buvo nuteistas 6 metus gulago neva už pagrindžio organizacijos kūrimą. Bausmę atlieka Permės stovykloje Nr.36. Jei kas iš skaitytojų turėtų daugiau informacijų apie šį jauną tautietį, malonėkite mums pranešti.

Svečiai teiravosi ir apie gyvenimo sąlygas sovietiniuose gulaguose apskritai bei apie padėtį Lietuvoje. Audentiškų žinių apie tai jiems suteikė LB Valdybos vicepirmininkas mokyt.V.Svilas ir išdininkas R.Tendzegolskis, abu daugel metų kentėję priverč.darbo stovyklose Sovietijos šiaurėje. Svečiai buvo apdovanoti "Christus stirbt in Litauen" knyga. Jie išreiškė norą palaikyti nuolatinis ryšius su Vokietijos LB Valdyba.

H a m b u r g

Hamburgo lietuvių moterų draugija š.m. lapkričio 29 darbo posėdyje perrinko savo valdybą. Į ją išrinktos ir taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkė ir kasininkė Teresė Lipšienė (Am Botterbarg 102, 2000 Hamburg 55), vicepirmininkė Dalia Malinauskienė ir sekretorė Eva Banevičienė.

Ilgametei pirmininkei gyd.L.Pašaitienei nuoširdus ačiū už atliktą didelį darbą. Nuo pat įsteigimo 1963 ji su dideliu pasiaukojimu, nesigailėdama nei laiko, nei jėgų, visus telkė lietuviškai kultūrai puoselėti, rėmė moraliai ir materialiai lietuviybės išlaikymą, su dideliu atkaklumu jieškojo pastogės mūsų organizacijai. Gyd.L.Pašaitienės pastangos tapo apvainikuotos laimėjimu, kai 1976 balandžio 29 vysk.dr.Hubertus Brandenburg pašventino ir perdavė gražų kambarį lietuvių veiklai. Prie šios veiklos prisidėjusių ir draugijos narių vardu su dėkingumu linkime gyd.L.Pašaitienei ilgiausių metų.

Hamburgo lietuvių moterų draugijos valdyba

PERSEKIOJAMOS BAŽNYČIOS DIENOS BAD WÖRISHOFENE

Šv.Ulricho parapijos klebonas Bad Wörishofeno kurorte kun.Ant.Bunga porą kartų per metus suranda progu paminėti ir pagarsinti Lietuvos vardą. Šį kartą į Persekiojamos Bažnyčios dienas kvietė ten pat savo būstinę turįs Europos lietuvių vyskupas dr.A.Deksnyš su sekretoriumi prel.dr. P.Celiešium ir klebonu kun.Ant.Bunga.

Lapkričio 9 vakare šv.Ulricho parapijos centro salėje kun.Bunga atidarė iškilmingą susikaupimą, pristatydamas programos dalyvius. Parapijos choras pagiedojo kun.L.Budrecko giesmę Apsaugok, Aukščiausias, lietuviškai. Rič.Daunoras, atlikęs 15 koncertų Amerikoje, Kanadoje ir Australijoje, suskubo šia proga padainuoti lietuviškų dainų ir arijų pynę. Jį palydėjo dr.R.Lampsatytė. J.Stasiulienės vadovaujama šveicarų šokėjų grupė VILTIS iš Žüricho pašoko 7 tautinius šokius. Pabaigoje parapijos choras dar padainavo Bijūnelį žalią ir Močiute, širdelė. Meninės programos tarpe dr.K.J.Čeginskas iš Mūncheno skaitė paskaitą apie Lietuvą kaip europinės sąžinės matą. Jis trumpai apžvelgė lietuvių tautos istorinį kelią, ilgiau sustodamas ties pokariu, suskirstydamas jį į tris laikotarpius: atkaklaus pasipriešinimo (1940-1956), persiorientavimo, bandymo prisitaikyti - iki 1968 Čekoslovakijos įvykių, ir paskutinis, dar tebesitęsiantis laikotarpis - atviros dvasinės kovos metas, nenaudojant fizinės jėgos. Pirmojo laikotarpio kančioms ir kovai išryškinti jis citavo Lietuvos katalikų laišką popiežiui Pijui XII, kas ypatingai sukrėtė klausytojus. Bet Vakarai liko kurti Lietuvos kančioms. Dabar jų laikysena jau pasikeitė. Jau pradėdama domėtis, kalbėti, kai

-- 8 --

kada pakeliamas ir balsas. Simo Kudirkos ir Nijolės Sadūnaitės atvejai rodo, ką gali tarptautinis solidarumas. Bet jo dar per maža. Dr. Ceginskas ragino bendrom jėgom padėti persekiojimo aukom.

Gruodžio 10, sekmadienį, už Kenčianią Bažnyčią pontifikalines mišias aukojo Augsburgų vyskupas J.Stimpfle su vysk.A.Deksniu ir lietuvių bei vokiečių kunigais. Miesto burmistras, sveikindamas vyskupą, susiejo Kenčiančios Bažnyčios dieną reikšmę su Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 30 metų sukaktimi. Vysk.Stimpfle pradėjo savo pamokslą; paskaitydamas tik ką iš Nijolės Sadūnaitės gautą laišką. Sadūnaitė atstovaujanti tūkstančiams tikinčiųjų, kenčiančių už tikėjimą. Tikintieji šiame šimtmetyje yra labiausiai masiškai persekiojami. Pasaulio spauda, užuot kėlusį viešumon persekiojimo faktus, dažnai prisideda prie jų nuslėpimo. Prisiminęs popiežiaus Jono Pauliaus II žodžius, vyskupas teigė, kad Kenčiančioji Bažnyčia nėra Tylos Bažnyčia. Savo pavyzdžiu ji šviečia Vakarams, kurių tikėjimas silpsta. Kentėjimas visus sulygina ir žadina solidarumą.

Vysk.Deksnis padėkojo Augsburgų vyskupui ir Bad Wörishofeno visuomenei už maldas ir dėmesį Lietuvai. Po pamaldų parapijos salėje įvyko trumpas vysk.Stimpfle pagerbimas, kurio metu kun.A.Bunga apdovanojo vyskupą gintariniu rožiniu iš Lietuvos. Jis pasigyrė, gavęs iš dabartinio popiežiaus dovaną - Vilniaus Aušros Vartų Marijos paveikslą. Tas paveikslas ir rožinis dabar jį nuolatos riš su Lietuva ir jos rūpesčiais.

-----xXx-----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

K a l e d ū a t o s t o g o s

prasidėjo gruodžio 16 ir tęsis iki sausio 7. Pamokos prasidės sausio 8-tą. Mokiniai iš užjurių (jų yra 19) vieni atostogas praleisti sugrįžo pas savo tėvus, kiti ekskursuoja po Europą, tretį apsigyveno pas gimines, pažįstamus ar kitas šeimas Vokietijoje, Olandijoje, Prancūzijoje ir kitur.

L a n k ė s i M a i n z o v y s k u p a s

Vysk. vikaras dr.Wolfgang Rolly š.m. lapkričio 11 Hüttenfelde vakare teikė sutvirtinimo sakramentą vokiečių vaikams. Ta pačia proga jis lankėsi Vasario 16 gimnazijoje. Čia jį sutiko Kuratorijos valdybos pirmininkas tėv.Alf.Bernatonis, gimnazijos kapelionas kun.J.Dėdinas ir keletas mokytojų. Pilies salėje svečią pasveikino tėv.Bernatonis, pastebėdamas, kad Vokietijos katal.vyskupų konferencija kasmet paremia gimnaziją su 38.000 DM. Papasakojo, kaip buvo įgyta Romuvos sodyba gimnazijos reikalams. Šiuo metu čia mokosi 60 mokinių iš įvairių kraštų. Juos moko ir auklėja 22 mokytojai.

Evangelikų kapelionas kun.Fr.Skėrys pasveikino vyskupą evangelikų vardu, užtikrindamas, kad tarp katalikų ir evangelikų mokinių bei jų kapelionų sugyvenimas geras; ruošiamos ekumeninės pamaldos, Kūčios ir kiti renginiai.

Neseniai suformuota tautinių šokių grupė, akordeonu palydima Giedriaus Ambrazaičio, sušoko Sadutę ir Malūną. 7 mergaitės, palydimos karakiečių iš Venecuelos Elenos Baronaitės ir Luis Rosales, padainavo keletą dainelių.

Aukštasis svečias padėkojo už draugiškus sveikinimus ir gražią mokinių programėlę. Anot jo, čia ką tik matytas ir girdėtas folkloras yra ne vien tik menas, bet žymiai daugiau - jis yra lietuvių svetur išlikimo laidas. Vokietijoje yra vad.Europos mokyklų, kuriose mokosi įvairių Europos tautų jaunimas. Lietuvių gimnazija peržengė Europos ribas, nes joje mokosi daug mokinių iš užjurių. Pagyrė, kad lietuviai svetur ne-

susimaišo su vietos gyventojais, išlaikydami iš tėvynės atsineštą veidą ir sielą ir praturtindami gyvenamus kraštus. Linkėjo išlikti ištikimiams Kristui, nes Jis yra tikrasis kelrodis gyvenimo klystkeliuose.

Vysk. Rolly nusifotografavo su tautinių šokių grupe prie lietuviško kryžiaus. Lydimas tėv. Bernatonio ir bendrabučių vedėjų, apžiūrėjo berniukų ir mergaičių bendrabučius ir matė pagerinimus, atliktus už vyskupų specialiai tam reikalui skirtas lėšas. Aukštasis svečias neskubėjo atsiveikinti. Valgyklos salėje prie puoduko kavos ir kuklių užkandėlių jis dar gerą valandą linksmai šnekučiavosi su gimnazijos darbuotojais.

A d v e n t i n i o s u s i k a u p i m o p o p i e t ė

Evangelikų jaunimo ratelio vadovas ir kapelionas kun. Fr. Skėrys š. m. gruodžio 2 suruošė 17-tą advento šventę, į kurią pakvietė visus mokinius ir kitus Romuvos gyventojus. Salė buvo šventiškai papuošta. Netrūko maldaknygių ir kitos religinės literatūros. Sugiedojus giesmę ir sukalbėjus bendrą maldą, pobūvio šeimininkas pasakė trumpą pamokslą apie tiesą. Kiek pasimeldę, visi mėgavosi kvapnia kava bei arbata su skaniais tortais.

Kun. Fr. Skėrys dėkojo visiems aukotojams, kurių dosnumas įgalino suruošti šį susitikimą. Katalikų kapelionas kun. J. Dėdinas aiškino skirtumą tarp masės žmogaus ir individo. Dvasinis susitelkimas ugdo asmenybes. Direktorius V. Natkevičius prie abiejų kunigų minčių nieko nebe pridėjo, tik kvietė stengtis jas įgyvendinti. Dėkojo kun. Skėriui už evangelikų šventės išplėtimą į visus Romuvos gyventojus.

Irenos Mičiulytės vadovaujamas mergaičių chorelis sugiedojė 4 kalėdines giesmes. Susikaupimo popietė baigta visiems sukalbėjus Tėve mūsų ir sugiedojus O džiaugsminga, išganinga.

V e n c l o v a s u m o k i n i a i s

pirmą kartą susitikė Bonnoje gruodžio 10 žmogaus teisių demonstracijoje. Bet ten buvo tik dalis gimnazijos auklėtinių. Jis pažadėjo po trijų dienų atvykti į Romuvą išsamaus pokalbio su visais. Savo pažadą įvykdė gruodžio 14. 6-oji pamoka buvo skirta susitikimui su žymiuoju disidentu ir poetu. Į salę susirinko visi mokiniai, lietuviai mokytojai ir kiti tuo laiku laisvi buvę Romuvos gyventojai. Svečią pristatė direktorius V. Natkevičius, pažymėdamas, kad jis yra lietuvių Helsinkio grupės narys, atstovaujantis tai grupei užsieny. JAV-bių universitetuose dėsto lietuvių kalbą ir kitus filologijos dalykus. Pakvietė pasidalinti mintimis.

Tomas V e n c l o v a išreiškė pasitenkinimą, suradęs progą apsilykyti Vasario 16 gimnazijoje, kuri žinoma ir Lietuvoje. Paaikšino, kas yra Helsinkio grupė. Lietuvoje daugumas nepatenkinti valdžia dėl blogos ūkinės padėties, tautinės bei religinės diskriminacijos ir kitų priešasčių. Prieš trejus metus įsikūrusi lietuvių Helsinkio grupė tą nepasitenkinimą pareiškė viešai. Rizikingas užmojis, dėl kurio daugelis patenka į kalėjimą. Vienintelis būdas kaliniams išgelbėti yra smarkūs protestai iš užsienio. Kaip pavyzdį suminėjo Simą Kudirką. Jo paties istorija panaši. Tik pasisakius keliems stambiems Vakarų rašytojams ir mokslininkams, jam buvo leista išvykti.

Lietuviškoji Helsinkio grupė pasižadėjo žiūrėti, kaip valdžia vykdo Helsinkio susitarimus. Dėl to Viktoras Petkus buvo nuteistas 15 metų. Kvietė visus daryti viską jam išlaisvinti. Balys Gajauskas irgi kovojo už mūsų tautos reikalus ir gavo taip pat 15 metų. Jų vardai prieš trejetą dienų buvo minimi žmogaus teisių demonstracijoje Bonnoje.

Kalbėtojas sakėsi girdėjęs, kad ateinančiais metais kai kurie ketina važiuoti į Lietuvą. Jie turėtų žinoti, kad ten po rodomu paviršiumi yra daug priespaudos, kurios ilgiau Lietuvoje nepagyvenus negalima pastebėti. Ar dalyvavimas demonstracijoje Bonnoje nesukliudys važiuoti į Lietuvą? Jei į komunistų dėl to reiškiamą nepasitenkinimą nekreiptų dėmesio visi,

kelionės dėl to nenukentėtų. Svečio nuomone, lankytis tėvynėje reikia. Bet taip pat reikia žinoti, kad važiuojama į labai prislėgtą kraštą, kur viską seka įtari milicininko akis.

Atsakydamas į klausimus, liečiančius jo asmenį, Venclova paaiškino, kad jo senelis buvo pamaldus Suvalkijos ūkininkas, o tėvas – įsitikinęs komunistas. Ir jis pats pradžioje buvęs "tikintis" komjaunuolis. Į partiją nestojęs. Būdamas 19 metų, ėmęs kritiškai stebėti gyvenimą. Supratęs, jog nėra skelbiamos pažangos, laisvės, o greičiau priespauda. Vengrų sukilimas 1956 tą įsitikinimą galutinai sustiprino. Įvyko lūžis. Tėvas ir visuomenė jo tikrąsias pažiūras žinojo, bet tai ne-trukdė normalaus šeimos gyvenimo.

Visas keliones į Lietuvą sovietai stengiasi panaudoti savo tikslams, o mes savo. Mokamai išnaudotos, net ir kelionės per "Tėviškės" draugiją gali būti naudingos. Reiktų vengti pareiškimų "Gimtajam kraštui", nes jie suredaguojami taip, kaip komunistams patinka. O jei tokie iškreipti pareiškimai išspausdinami, tai sugrižus, juos reikia atšaukti. Jis ir pats važiuotų į Lietuvą, jei galėtų; bet jo tikriausiai neįsileistų. Norėtų pasimatyti su 5-rių metų dukrele, motina ir žmona. Papasakotų žmonėms apie gyvenimą užsieny (ne tik apie madas ir pop muziką). Bandytų nuvežti knygų. Tačiau keliauti per "Tėviškės" draugiją yra pats blogiausias būdas. Kiti būdai geresni.

Vakaruose atsirado, gavęs kvietimą iš Barkleley universiteto JAV-bėse dirbti dėstytoju. Du metus nesulaukė leidimo išvažiuoti. Neteko tarnobos; ėmė sklisti kalbos, kad gali būti įkištas arba į ligoninę, arba į kalėjimą. Taip atsitiko su Tamoniu, kurį taip "gydė", kad išėjęs iš ligoninės nusižudė. Apie gresiantį pavojų sužinojo Vakaruose ir ėmė skelbti. Ir tik kai išitraukė į Helsinkio grupės veiklą, tadą leidimą davė. Tarybinę pilietybę atėmė jau esant užsieny. Kai gavo leidimą išvažiuoti, tarėsi dėl to su šeima ir Helsinkio grupės nariais. Visi patarė važiuoti.

Niekada nėra buvęs Lietuvos rašytojų draugijos nariu. Rašytojas Bubnys turi talentą, yra tos draugijos pirmininkas. Šitas postas reikalauja visiškos ištikimybės partijai. Suprantama, kodėl jis partizanus vadina banditais. Kitaip rašyti neleidžiama. Norint to išvengti, reikia apie juos iš viso nerašyti. Lietuvos rašytojai daug kenčia, nes negali rašyti to, ką galvoja ir jaučia.

Rašas filosofinio pobūdžio eilėraščius, daugiausia pilietinėmis bei politinėmis temomis. Skaitytojai sako, kad jie sunkūs, painūs, persunkti pesimizmu. Labai vertinąs jam skirtą Vinco Krėvės vardo premiją, kuria apdovanoti tikrai vertingi kūrėjai.

K ū č i o s

gimnazijoje šiemet buvo švenčiamos gruodžio 14. Tą dieną priešpiet įvyko mokinių susitikimas su Tomu Venclova. Kūčios švėstos vakare valgyklos salėje. Bė mokinių, mokytojų su šeimomis ir kito personalo dar dalyvavo T.Venclova ir jaunas mokytojas Mauragis su šeima iš Australijos sostinės Canberros.

Visiems sugiedojus kalėdinę giesmę ir kun. Fr. Skėriui perskaičius Kalėdų Evangeliją, eglutę uždegė direktorius V. Natkevičius, Kuratorijos pirmininkas tėv. A. Bernatonis ir mokinių komiteto pirmininkas B. Federavičius. Direktorius savo prakalboje pastebėjo, kad lietuviškos Kūčios yra susijusios su giliai krikščioniškais ir tautiniais papročiais. Svarbiausia apeiga – paplotėlių laužymas, kuris yra užsilikęs iš pirmųjų krikščionių laikų. Kalėdos – Dievo tapimas žmogumi. Kristus atnešė į pasaulį naują meilės sampratą. Lietuvoje Kūčios yra ne tik religinė, bet ir patriotinė šventė. Net ir daugelis komunistų jas švenčia.

Tėv. Alf. Bernatonis padėkojo mokytojams ir kitam personalui už darbą gimnazijoje ir palinkėjo sėkmės ateinančiais metais. Mokiniamis primi-

nė, kad per šventes neužmirštų esą Vasario 16 gimnazijos mokiniai.

Tada prie direktoriaus priėjo kiekvienos klasės seniūnas ir auklėtojas, o 9-tos klasės visi abiturientai, pasidalinti su juo paplotėliais ir pasikeisti šventiniais linkėjimais. Tuo pat sukilo ir visi kiti ir, laužydami paplotėlius, linkėjo vieni kitiems linksmų švenčių. Vėl susėdę į savo vietas, kibo į masinančius gausius kūčių patiekalus, tarp kurių netrūko nei įvairių rūšių žuvies, nei prėskučių, nei grybų auselių bei mišrainių, nei spanguolių ir kitų rūšių kisielių.

Kai buvo pasisotinta ir nuskambėjo kalėdinės giesmės garsai, Kristina Veršelytė padeklamavo B. Brazdžionio "Užgimimo gloria". Irenos Mičiulytės vadovaujamas chorelis pagiedojo keturias kalėdines giesmes. Jaučiausiai - Monika Plaušinaitytė ir Wolfgangas Lange - deklamavo voikiškai.

Tada prasidėjo kun. J. Dėdino parašytos ir režisuotos pjesės "Teateinie ir Tavo karalystė" v a i d i n i m a s. Gimnazijos vaidintojų būrelis pasirenka kokią Šv. Rašto kalėdinę temą ir ją pateikia laukiantiems didžiųjų švenčių. Per daugelį metų Naujojo Testamento jautrios bėtlejinės temos buvo išvaizduotos. Šiemet teatras užgriebė spalvingą Senojo Testamento asmenybę - pranašą Danielį. Pjesėje rungiasi dvi visad aktualios idėjos. Viena - dalykai ir tautos yra svarbūs tada, kai jie galimi matuoti stambiais militariniais, ideologiniais, ekonominiais, nuodarbio mastais. Taip galvojo 7 a. pr. Kristų chaldėjų imperatorius Nebuchadnesaras, užkariavęs gal visas anuometinio Oriento mažesnes tautas. Antroji idėja, kuriai atstovavo mažos žydų tautos kilni asmenybė Danielis, sako, kad dalykai ir tautos yra svarbios ir vertingos tada, kai jos įsisąmonijusios savo vienkartumu ir nepakeičiamumu istorijoje, kuriai reikšmę suteikia pats jos režisierius - Dievas.

Kuri šių idėjų ima viršų gyvenime, kuri laimi? Kai galingasis Nebuchadnesaras, pasitikęs savo jėgomis ir mokslo galia, nebeįstengė spręsti net savo sielos problemų, jis šaukėsi pagalbon mažos tautos didžios sielos vyrą Danielį. Tada valdovas pajuto dvasinių vertybių persvarą prieš materialines, kurias žmonėms nepaliaudamas siūlo Dievas.

Pjesės mintį ryškinti padėjo gražios dekoracijos, pieštos pačių mokiinių - Kristinos Kotovaitės ir Elenos Baronaitės - o taip pat ir geras muzikinis apipavidalinimas. Kai kuriose vietose žiūrovus muzika užburė. Pvz., I veiksmė (pjesė buvo 5 veiksmų), kai Nebuchadnesaro į nelaisvę parsivestį žydai gieda iš "Nabucco" operos tremtinių dainą: "Lėkit, mintys auksinės, į mylimą šalį"... Vaidino mokinės: L. Šulaitytė, R. Musonytė, O. Šereikaitė, L. Kairytė, B. Dirgėlaitė, Kr. Veršelytė, K. Kotovaitė; ir mokiniai: R. Slavikas, L. Rosales, W. Lange, M. Martinofas. Kaip labai gabi aktorė išryškėjo Laima Šulaitytė iš Čikagos.

Kristina Veršelytė, lankanti baletu studiją, gražiai atliko Vengrų šokį ir Vienos valsą.

Programai užsitęsęs, Kalėdų senis (Algis Vitkus iš Schwetzingeno), atvykęs iš Lietuvos, galėjo pasirodyti tik 22 val. su tuščiu maišu (dovanų maišai buvo anksčiau į salę sunešti). Paaikšino, atnešęs pilną maišą lietuviško oro, kad jo Romuvoje nepritrūktų. Palinkėjo visiems mokiniams pereiti į aukštesnes klases ir išdalino dovanas.

MUZIKUI KAZIUI M O T G A B I U I 80 METŲ

Gruodžio 22 buv. Vasario 16 gimnazijos muzikos mokytojas Kazys Motgabis sulaukė 80 metų. Baigęs Klaipėdos valstybinę konservatoriją, jubilias ilguis metus nepr. Lietuvoj buvo Skuodo gimnazijos muzikos mokytojas. Vasario 16 gimnazijoje mokytojavo nuo pat jos įsteigimo 1951 Diepholze. Gimnaziija K. Motgabiui yra ypač dėkinga už mokinių choro vedimą. Jam vadovaujant, šis choras buvo labai aukštai iškilęs.

Jubilias yra didžiai nusipelnęs ir mūsų tautos nepriklausomybės kovų

istorijoje, nes yra buvęs Lietuvos kariuomenėje savanoriu kūrėju. Kai savanorių eilės vis retėja, didelė garbė lietuvių bendruomenei turėti tokį patriotą.

Ilgiausių metų, sveikatos, garbingasis Jubiliate!

J A U N I M A S

P r a d e d a m a r e g i s t r a c i j a

Vingauda Damijonaičio vadovaujama IV PLJK techninė komisija paruošė trijų rūšių registracijos anketas: atstovams, kongreso dalyviams ir ekskursininkams. Jos bus išsiuntinėtos kraštų JS valdyboms. Tad norintieji kongrese dalyvauti, prašomi kreiptis į savo krašto Lietuvių jaunino sąjungos valdybą, o JAV-bėse ir Kanadoje - į Finansų komitetą (IV PLJK registracijos centrą) Čikagoje. Registracijos terminas baigiasi 1979 vasario 16.

Kartu su registracija reikės įmokėti 1/5 (ne kaip anksčiau skelbta 1/4) kongreso arba ekskursijos kainos. Likusi suma turės būti sumokėta iki birželio 15. Atstovui kongresas kainuos 891 DM, įskaitant stovyklą su ekskursijom, įėjimus į atidarymo koncertą bei šokius Londone, kelionę London-Altenberg, dalyvavimą studijų dienose Altenberge, kelionę į Kőnigsteina bei pragyvenimą ir nakvynę Kőnigsteine su įėjimais į koncertą ir šokius Frankfurte. Atstovai bus paremti PLB ir PLJS Amerikoje sudaryto Finansų komiteto.

Dalyviams kaina priklausys nuo to, kuriose kongreso dalyse jie dalyvaus. Dalyvavimas stovykloje su ekskursijom ir įėjimais į atidarymo koncertą bei šokius Londone kainuos 326 DM. Dalyvavimas uždaryme su nakvyne ir maistu Kőnigsteine bei įėjimais į jaunų kūrėjų vakarą, uždarymo koncertą ir šokius kainuos 155 DM.

Studijų dienų metu (liepos 19-27) dalyviams ir turistams bus pasiūlytos 4 skirtingos ekskursijos po Europą. Po uždarymo Kőnigsteine/Frankfurte dar kartą bus galima pasirinkti vieną iš trijų ekskursijų po Europą, ši kartą ir atstovams. Ekskursijų sąlygos surašytos registracijos anketose ir prie jų pridėtuose paaaiškinimuose.

Užsiregistravusiems ir po 1979 kovo 30 atsisakiusiems, bus gražinta tik pusė įmokėtos sumos, o atsisakiusiems po birželio 1 - žūsta visa suma.

XXVI Europos lietuviškųjų studijų savaitės rengėjai praneša, kad 1979 Studijų savaitė įvyks Belgijoje, Liuvono mieste nuo liepos 21 iki 27. Kad būtų galima priimti ir tuos tautiečius, kurie Jaunimo kongreso proga lankysis Europoje, užsakytos dvigubai didesnės patalpos, negu visuomet. Kongreso dalyviai ir turistai, norintieji dalyvauti XXVI E. liet. studijų savaitėje, taip pat registruojasi per savo krašto JS valdybą. Dalyvavimo galimybė Stud.savaitėje pramatyta kongreso dalyvių anketoje. Studijų savaitė kainuos 350 DM. Kartu su registracija reikės įmokėti 70 DM.

PLB Valdyba pranešė, kad į IV PLJ Kongresą žada atvykti daug svečių bei turistų, ypač iš Amerikos, todėl imtasi jieškoti didesnių salių koncertui ir uždarymo baliui. Baliui surasta vieta Frankfurte (Palmen-garten), talpinanti 1200 žmonių.

Visi kongreso dalyviai turi apsidrausti savo kraštuose ligos ir nelaimės atvejams. Draudimas turi galioti Europoje.

Informacijos komisija susideda tik iš dviejų narių - Marytės ir Andriaus Šmitų. Jų uždavinys - informuoti lietuvišką spaudą apie ruošos darbus ir apie kongresą. PLJK Informacijos išėina kas savaitę. Adresas: M.Dambriūnaitė-Šmitienė, Romuva, D-6840 Lampertheim 4.

Kongreso metu bus informuojama ir vokiečių spauda. Tuo rūpinsis prof. dr.Gerardas Bauras.

PLJS pakviestas, spalio 24-31 Čikagoje lankėsi IV PLJK studijinės programos komisijos pirmininkas Vincas Bartusevičius, kur tarėsi IV PLJK reikalais.

K u l t ū r i n i s p a ž m o n y s

Lietuvių kultūros draugijos pakviesti š.m. gruodžio 1-3 svetingoje Annabergo pilyje susirinko apie 30 tautiečių iš Belgijos, Prancūzijos ir Vokietijos, kur jie dvi paras drauge gyveno, svarstė įvairius klausimus ir pramogavo.

Gruodžio 1 po vakarienės, prie žvakių šviesos ir spragsinčios židinio ugnies, buvo šnekučiuojamasi apie žmogaus teises ir tautos kultūrą. Įvedamasias pastabas pateikė draugijos pirmininkė dr. Alina Veigel. Ji siūlė pabandyti atsakyti klausimą, ar žmogaus teisių paneigimas netrukdo vystytis tautos kultūrai. Pirmieji pasisakė dvasiškiai. Besilankydami Lietuvoje jie patyrė, kad tikinčiųjų persekiojimas davė priešingus vaisius, negu persekiotojai tikėjosi. Religinis gyvenimas tėvynėje dar bar pagyvėjęs. Vis daugiau jaunimo lanko pamaldas.

Kiti kalbėtojai jokio pagyvėjimo negalėjo išžiūrėti kitose kultūros srityse: literatūroje, teatre, mene, muzikoje. Rašytojai negali rašyti to, ką jie galvoja. Joks veikalas nepralenda pro cenzūrą, jei nesutinka su partijos nubrėžta linija. Lietuvoje yra gerų rašytojų, bet savo kūrinuose jie priversti atiduoti duoklę komunizmui.

Rytojaus dieną po trumpos, Annabergo šeimininko kun. J. Urdzės prarastos susikaupimo valandėlės, dr. Jonas Grinius skaitė paskaitą apie Vydūną lietuvių kultūroje ir jos tragedijoje. Paskaita buvo skirta rašytojo ir mintytojo 25-rių metų sukakčiai nuo mirties paminėti.

Prelegentas pavadino Vydūną (tikrasis vardas - Vilhelmas Storasta) Mažosios Lietuvos humanistu, religinių nuotaikų rašytoju, dideliu lietuvių patriotu. Kiekviena tauta gyvena iš savo praeityje sukauptų dvasinių lobių. Vydūnas juos yra žymiai padidinęs.

Nušviėdamas Vydūno gyvenimo kelią, paskaitininkas atkreipė ypatingą dėmesį į jo pasaulėžiūros lūžį: paveiktas savo laiko spiritualizmo ir pozityvizmo, Vydūnas nutolo nuo evangelikų tikėjimo. Pagrindinis jo pasaulėžiūros stulpas - lietuvių tautos siela. Tai mūsų tautos istorijos bangavimas visatoje. Religija žmogui yra esminis dalykas, reikalingas jo tobulėjimui. Sielai teikė pirmenybę prieš kūną.

Dr. Grinius išvardino svarbiausius jo veikalus ir aptarė jų atsiradimo aplinkybes. 1938 buvo nacių suimtas ir kalintas. 1944 kartu su visais Rytprūsių gyventojais buvo evakuotas, bet 1945 bolševikai pasiveja. Rusai Vydūną apiplėšia, o vėliau atėję lenkai dar ir sumuša. Po karo vos gyvas pasiekia Lübecką. Apsigyvena Detmolde, kur miršta 1953 vasario 20. Ten jo kapas.

Rič. Tendzegolskis atvežė ir išstatė skulptorių Robertų Antinių, senj. ir jun., kelioliką skulptūrų ir jų nuotraukų. Popiet jis glaustai supažindino auditoriją su skulptorių biografijomis ir jų darbais.

Apie faktorius, nuo kurių priklauso asmeniškasis pasisekimas ir kurį vaidmenį šiame klausime vaidina žmogaus pasaulėžiūra, kalbėjo Eduardas D r e s l e r i s . Savo išvedžiojimų pagrindan prelegentas padėjo evoliucijos pradą. Riba tarp dvasios ir materijos siaurėja. Materija virsta energija. Asmeniškasis pasisekimas priklauso nuo sugebėjimo pastebėti įtampos taškus ir juos išnaudoti.

Per diskusijas buvo konstatuotas nemažas jauno prelegento intelektualinis pajėgumas su filosofiniu polinkiu.

Vakare aktorė Danutė K r i š t o p a i t y t ė - Hermann iš Štasburgo raiškiai ir įtaigiai visą pusvalandį deklamavo Salomėjos Neries, Degutytės ir Putino kūrybą.

Nuo 20 val. iki vidurnakčio vyko smagus pasilinksminimas su vaišėmis, loterija ir šokiais.

Sekmadienį šv. mišias aukojo prel. dr. Celiešius ir pasakė brandų pamokslą. Kun. K. Senkui vadovaujant, besimeldžiantieji gražiai giedojo.

Po pamaldų paskutinį kartą visi susirinko į salę aptarti esamos Lietuvos kultūros draugijos padėties ir perspektyvų. Dr. Alina Veigel pranėšė, kad gauta įvairių laiškų su sunkiais įgyvendinamais siūlymais. Ribas nustato lėšos. Buvo narių pastabų dėl pirmininkės kultūros politikos.

Po diskusijų konkrečių nutarimų nepriimta.

NUMATOMI RENGINIAI

Naujųjų Metų sutikimas

ruošiamas š.m.gruodžio 31 Vasario 16 gimnazijos patalpose. Pradžia 18 val. Maloniai kviečiami visi tautiečiai ir jų draugai. Ateikime gražiai apsirengę ir geros nuotaikos. Įėjimas 10 DM. Užkandis ir šampanas nemokamai. Už kitus gėrimus teks mokėti. Renginio pelnas - IV PLJ Kongresui ruošti.

Nakvynė Romuvoje 5 DM. Ją užsisakyti reikia iš anksto pas Rainį Valiūną: Wilhelmstr.129, 6140 Bensheim 3, arba Zähringer Str.54, 6900 Heidelberg. Per Naujus Metus bus pamaldos.

Kalėdų eglutė Stuttgarte rengiama sausio 6: Hallschlag, Koblenzer Str. Heim Maria Regina salėje. 14 val. ekum. pamaldos, o po jų - programa su Kalėdų seneliu.

Vasario 16 minėjimas Pforzheime ruošiamas vasario 3, o Stuttgarte - vasario 17.

Lietuvių kalėdines giesmes Norddeutsche Rundfunk Hannover III programoj transliuos gruodžio 28 nuo 18 val. iki 18,15 val.

M I R U S I E J I

J o n a s AUGUSTAITIS, dipl.inž., mirė gruodžio 18 Mūnchene. Palaidotas gruodžio 22 Nordfriedhof kapinėse. Laidojimo apeigas atliko prel. dr.J.Aviža. Dalyvavo gausus būrys tautiečių ir kitataučių.

Buvo gimęs 1897 Mažučių k.,Vilkaviškio apskr, Nepr.Lietuvoje dirbo atsakingą darbą Geležinkelių valdyboj, Krašto apsaugos ministerijoje, buvo docentas Prekybos institutė, Lietuvos dipl.inžinierių ir architektų draugijos pirmininkas. 1940 pasitraukė į Vokietiją. 1950-56 lietuvių dalinių ryšininkas prie JAV-bių vyr.armijos štabo Heidelberge, 1956-62 pabaltiečių ryšių karininkas Kaiserslauterne. Daug rašė lietuvių spaudoje. Liko duktė dr.Dainė Augustaitytė, Mūncheno univ. docentė.

V l a d a s ŽIUKELIS mirė (rastas bute negyvas) gruodžio 13. Palaidotas be relig.apeigų gruodžio 19 Waldfriedhof kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo keliasdešimt žmonių, bet tik keletas lietuvių. Vainiką iš Bonnos atvežė du sovietų ambasados pareigūnai. Vienas jų rusiškai atsišveikino su Vladimiru Ivanovičium (velioniu), iškeldamas jo nuopelnus tarybinei tėvynei. Buvo gimęs 1920 sausio 17.

A l e k s a n d r a s GAILIUS mirė 1978 lapkričio 5. Palaidotas Neu-Ettingene. Buvo gimęs 1920.I.21 Žemaitijoje. Gyveno Burgkirchene.

T e l e s f o r a s GAIŽAUSKAS, VLB Memmingeno apylinkės narys, mirė spalio mėn. Buvo gimęs 1920 lapkričio 8. Palaidotas Waldfriedhof kapinėse Memmingene. Ten pat palaidota ir rugsėjo mėn.tragiškai žuvusi G e n o v a i t ė KARPAVIČIŪTĖ. Buvo gimusi 1947.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Schleswig-Holsteino socialinių reikalų ministerija	150 DM
E.Vilkutaitienė iš Hackenheimo ir dr.St.Šereika iš Queidersb.à	100 "
Algirdas Palavinskas iš Losheimo	50 "
J.Berentaitė iš Mainzo ir XY iš Bonnos po	40 "
Z. ir J.Glemžai iš Hirsau ir M.Brakienė iš Berlyno po	30 "
Oskar Kieselbach iš Būsumo	25 "
D.Brazas iš Kaiserslauterno, K.Motgabis iš Hüttenfeldo, L.Vilčinskis iš Hageno, M.Sprogies iš Schwetzingeno, Vl.Staliauskas iš Darmstasdto ir Vyt.Fugalevičius iš Schleseno po	20 "
J.Pyragas iš Lübecko ir dr.P.Reklaitis iš Marburgo po	15 "
Dipl.inž.A.Panceris iš Hageno, A.Kriwat iš Wiesbadeno, J.Ivanauskas iš Netpheno, Pr.Peteraitis iš Monsheimo ir K.Dirgėlas iš Ludwigshafeno po	10 "
St.Kasparas iš Londono (Didž.Britanija) angl. svarų	5 £

Ačiū.